

Smlouva s USA: To, co Černochová, jiní nepodepsali. A další zádrhele

- CZ24 News | 8. června 2023

ČESKO: Obranná dohoda naší země s USA čeká po podpisu ministryně Černochové na schválení v Parlamentu. Nadále se mluví o mnoha pochybnostech, nejasných bodech, a dokonce neústavnosti. Zajímavé je, že v některých důležitých částech se liší od textu stejné smlouvy, kterou s Američany uzavřeli Slováci nebo Maďari.

Smlouva o obranné spolupráci (DCA) mezi USA a Českou republikou nadále budí vášně, ale i odborné pochybnosti či otazníky. Dokument před dvěma týdny ve Washingtonu se svým protějškem podepsala ministryně obrany Jana Černochová z ODS. Měsíc před tím smlouvu odklepla vláda.

Nyní čeká na schválení oběma komorami českého Parlamentu a podpis prezidenta. Ani u jednoho se neočekává žádný zádrhel, neboť k vyjádření souhlasu se smluvními dokumenty tohoto typu stačí nadpoloviční většina přítomných poslanců a senátorů. Koalice pohodlně dokument protlačí i přes případný koordinovaný odpor opozice. Nesouhlas prezidenta Pavla očekávat nelze.

Nově se v mediálním prostoru objevují vzkazy politiků, ale například i BIS, které de facto říkají, že kdo tuto smlouvu odmítá či zpochybňuje, jedná v zájmu Ruska. Senátorka za ODS Miroslava Němcová dokonce použila termín vlastizrádci.

Námětů k diskusi o obsahu smlouvy je přitom podle některých právních expertů víc než dost. Mezi argumenty vládních představitelů o tom, proč dokument s Američany uzavřít, bylo například tvrzení, že velká většina členských států NATO takovou smlouvu se Spojenými státy již má.

Srovnání však neobstojí zcela, jelikož v případě Maďarska nebo sousedního Slovenska, které smlouvu uzavřelo nedávno, se znění dohody DCA v některých bodech liší.

Konkrétně jde kromě jiných o článek 14 této smlouvy nazvaný „Kázeň“. Jde o specifikaci zásahu amerických sil mimo jim vyhrazené území (základny). Při porovnání textu české, slovenské a maďarské smlouvy DCA má Česká republika nejstručnější vymezení, což dává potenciálně Američanům podstatně větší pole působnosti.

Posudte sami. Česká verze zní doslova takto: *Uznávající, že Česká republika má primární odpovědnost za udržování veřejného pořádku na svém území, orgány ozbrojených sil USA mohou v úzké koordinaci s příslušnými českými orgány **schválit využití ozbrojených sil USA mimo prostory uvedené v odstavci 1 za účelem udržení kázně a pořádku ve vztahu k příslušníkům ozbrojených sil USA.***

Slovenská verze: *V úzkej koordinácii s príslušnými slovenskými orgánmi a s uznaním, že Slovenská republika má na svojom území výsostné právomoci v oblasti presadzovania práva, môžu ozbrojené sily USA **povolit' využitie vojenskej polície ozbrojených síl USA na udržanie disciplíny a poriadku voči ozbrojeným silám USA v komunitách neďaleko vojenských zariadení a priestorov, v ktorých sa nachádzajú ozbrojené sily USA.***

Do třetice maďarská verze hovoří takto: *Orgány ozbrojených sil USA budou odpovědné za udržování kázně nad silami USA a mohou zřídit jednotky vojenské policie v dohodnutých zařízeních a oblastech, kde se americké síly nacházejí. **V souladu se vzájemně dohodnutými postupy mohou***

orgány ozbrojených sil USA také povolit použití takových jednotek v komunitách poblíž vojenských objektů a oblastí, kde se nacházejí americké síly, v koordinaci s maďarskými představiteli.

Podobných rozdílů ve verzích smlouvy s jinými státy proti České republice je celá řada. Nad důvody těchto rozdílů a výhodnějších formulací pro Slováky či Maďary si někteří opoziční politici, ale i ministerští úředníci z resortu obrany lámou hlavu. „Nebyl jsem ve vyjednávacím týmu, ale nejsem sám, kdo nad tím kroutí hlavou. Dali jsme Američanům příliš. Jiné státy si vyjednaly lepší podmínky, ale u nás to nešlo? Důvody neznám a spekulovat se raději neodvážím, to se musíte ptát ministryně nebo Jireše (vedoucího vyjednávacího týmu z Ministerstva obrany, pozn. red.),“ shrnuje své dojmy zdroj naší redakce z resortu obrany.

Celou řadu vážných výhrad má ústavní expert Zdeněk Koudelka. Ten kromě dalšího upozorňuje, že DCA smlouva bude mít přednost před českými zákony. „Tedy bude-li náš zákon v rozporu se smlouvou, postupuje se podle smlouvy,“ sděluje právník pro ParlamentníListy.cz a připomíná, že v době, kdy se smlouva schvalovala na Slovensku, tamní generální prokuratura text smlouvy odmítla s odůvodněním, že je protiústavní. Vláda to ale v potaz nebrala.

Problém je podle jeho slov rovněž v samotném názvu, který se pro tuto smlouvu u nás používá, tedy obranná. „Smlouva má název ‚obránná‘, ale to nevystihuje její obsah. Není zde podmínka, že je smlouva vázána na kolektivní obranu při napadení podle smlouvy o Severoatlantické organizaci,“ říká docent Koudelka.

„Ve smlouvě se vláda zavazuje, že poskytne americké straně pozemky a zařízení své, ale i ve vlastnictví krajů a obcí. Což je zásah do ústavně garantované územní samosprávy. Vláda nemá právo jednat za obce a kraje, přesto tak v této smlouvě učinila. Smlouva je deset let nevypověditelná. Výpověď může být dána až po této době, ale nabude účinnosti až po dalším roce. Je to tedy vážný závazek, který časově výrazně překračuje mandát Fialovy vlády,“ vyjmenovává Zdeněk Koudelka další sporné části úmluvy.

Expertovi se nelíbí ani část o pohybu letadel či vozidel v článku 11 této smlouvy. „Ve vojenské smlouvě Česka s USA se dává americké straně právo volného vstupu amerických vojenských letadel, vozidel i plavidel na naše území, s možností tankování, přistávání a bez možnosti kontroly z naší strany, pokud k tomu nedají souhlas USA. Smlouva nerozlišuje nebojové lety a průjezdy při cvičení, bojové akce vázané na kolektivní obranu proti napadení a útočné akce USA. Tedy rozhodnou-li se Spojené státy bombardovat Bělehrad jako v roce 1999, smlouva jim dává možnost využít naše území. Budeme pak v postavení jako Bělorusko při ruském útoku na Ukrajinu,“ srovnává ústavní právník.

„Vojenská dohoda s USA zasahuje do pravomocí našeho státu tím, že se předem vzdáváme práva stíhat trestné činy, které spáchají vojáci USA na našem území i tehdy, budou-li obětí naši občané. Přitom výkon trestní spravedlnosti za činy spáchané na území státu je znakem jeho svrchovanosti. Zásah do naší trestní jurisdikce, který není recipročně vyvážen obdobným postavením našich vojáků v případě jejich pobytu v USA, je zásahem do svrchovanosti státu, takže schválení takové dohody by mělo podléhat nutnosti třípětinové většiny poslanců, tedy i souhlasu části opozice. Odpůrci tohoto řešení mohou namítnout, že ústava vyžaduje třípětinovou většinu tehdy, když se přenášejí pravomoci našich orgánů na mezinárodní organizaci a ne na cizí stát. Tvůrce ústavy totiž ani nenapadlo, že by Česká republika měla přenést bez zásady vzájemnosti část své působnosti na cizí stát,“ dodává pro ParlamentníListy.cz Zdeněk Koudelka s tím, že opozice bude mít po protlačení dohody Parlamentem možnost napadnout jak neústavnost smlouvy, tak proces jejího schvalování u Ústavního soudu.

[ZDROJ](#)